

3. Теорія держави і права. Академічний курс : підручник / за ред.:
О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко. – 2-е вид. переробл. та допов. – Київ :
Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.

***Анотация.** Проанализирована правовая природа правового образования и правового воспитания несовершеннолетних. Рассмотрены факторы, которые указывают на необходимость правового воспитания детей. Обоснована позиция, что эффективность правового воспитания может быть воплощена благодаря формированию у детей сознательного отношения к своим правам и обязанностям перед обществом и государством, закрепленным в Конституции Украины.*

***Ключевые слова:** правовое образование, правовое воспитание, несовершеннолетние лица, государство, общество, правовое сознание.*

***Summary.** Analyzed the legal nature of legal education and legal education of minors. A range of factors which point to the need for legal education of children. Determined position that the effectiveness of legal education can be implemented zadyaky formation in children conscious attitude to their rights and obligations to society and state, enshrined in the Constitution of Ukraine.*

***Keywords:** legal education, juristic education, minors, the state, society, legal consciousness.*

УДК 346.5

СПРОБИ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН САМОКОНТРОЛЮ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Солодченко Сергій Вікторович

аспірант кафедри господарського права,
Східноукраїнський національний
університет імені Володимира Даля,
Україна, м. Северодонецьк
e-mail: hozpravo@i.ua

Формування новітніх типів господарюючих суб'єктів як суб'єктів, що самоорганізуються у процесі адаптації до інновацій, спонукає до

застереження щодо небезпеки зловживання власною самоорганізацією [3, с. 55]. Прихильники деінституціалізації самоконтролю у сфері господарювання схильні сприймати неефективність самоконтролю як проблему менталітету підприємців України. Однак без встановлення правової компоненти у забезпеченні ефективності самоконтролю поведінка його суб'єктів залишиться юридично нейтральною. Не можна допустити цього, бо «... при розвинутому самоконтролі є висока ймовірність встановлення демократії, а при нерозвинутому – диктатури».

Для інноваційного суспільства актуальною є потреба в організації і проведенні самоконтролю. Суспільству недостатньо покладатися лише на внутрішню мотивацію в досягненні високої культури підприємців. Тому проблема правової регламентації самоконтролю у сфері господарювання стає гострою, особливо це стосується досягнення ефективності та рентабельності господарських процесів, гарантування безпеки продукції та її виробництва, оскільки – відображає об'єктивність підходу щодо задоволення запитів споживачів та суспільства. Водночас об'єктивний підхід зобов'язує науковців вивчати, створювати та пропонувати такі способи інституціоналізації суспільних відносин самоконтролю, які відповідають критеріям ефективності.

Початковий етап інституціоналізації суспільних відносин, які складають лише частину відносин самоконтролю у сфері господарювання, настав в Україні із прийняттям ГК України та галузевих законодавчих актів: «Про цінні папери та фондовий ринок», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг», «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність» і деяких інших. Скоро розпочнеться новий етап, про що свідчить обговорення на офіційному рівні двох законопроектів про саморегулівні організації. Намір закріпити вагому частину вимог до самоконтролю у сфері господарювання, а саме вимог до здійснення контролю за діяльністю підприємців із боку саморегулівних організацій, є схвальним. У законопроекті про саморегулівні організації

відокремлено розділ «Контроль саморегулювальної організації за здійсненням членами саморегулювальної організації підприємницької або професійної діяльності» [2]. Натомість його аналіз вказує, що предмет самоконтролю не має чіткого формулювання діянь саморегулювальних організацій стосовно оцінки безпосереднього контролю з боку підприємств своєї діяльності, які не стали членами саморегулювальних організацій. Якість інституціоналізації залежить від того, наскільки швидко буде зростати кількість індивідів, що використовують даний інститут. Соціологічне дослідження показало, що не члени саморегулювальних організацій будуть мати намір (по численних позиціях) перейти від статусу підконтрольних суб'єктів державного контролю у статус підконтрольних суб'єктів саморегулювальних організацій. Тому як для уніфікованого нормативно-правового акта з питань організації та діяльності саморегулювальних організацій в Україні, як мінімум, три його статті 49, 50 та 51 мали б відображати у предметі свого контролю організацію та здійснення не членами саморегулювальної організації самоконтролю за своєю господарською (у тому числі підприємницькою) діяльністю. До того ж ст. 49 законопроекту має значно ширшу назву порівняно з її змістом. Назва статті «Предмет контролю саморегулювальної організації за здійсненням членами саморегулювальної організації підприємницької або професійної діяльності» [2], а виходячи зі змісту контроль за здійсненням підприємницької діяльності зведено лише до зобов'язання контролювати дотримання прав споживачів. Посилання до локального нормативно-правового акта – Статуту саморегулювальної організації не є виправданим, якщо в Законі не окреслено коло ключових питань, по яких саморегулювальна організація здійснює контроль за своїми членами і не членами.

У статті 50 законопроекту про саморегулювальні організації, яка має назву «Заходи контролю саморегулювальної організації...» [2], доцільно було б запровадити такий сучасний захід, як ведення реєстру паспортів суб'єктів господарювання (авторську пропозицію з цього питання обґрунтовано у статті «Паспортизация как средство самоконтроля хозяйствующих

суб'єктов»). Такий захід інтегрує нормативно-правове опосередкування недержавного контролю у сфері господарювання, що складається з безпосереднього самоконтролю своєї діяльності з боку підприємства з опосередкуванням контролю саморегулювальних організацій. Інтеграція є сприятливим фактором для того, щоб чергова спроба інституціоналізації відбулася в інтересах вирішення правових проблем реалізації режиму самоконтролю та підвищення рівня культури підприємців.

Формування культури підприємців, поряд із створенням відповідної законодавчої і нормативно-правової бази та необхідних умов, що забезпечують ефективну правозастосовну діяльність, стають нагальною потребою як суб'єктів підприємництва, так і держави в цілому. Ця проблема набуває в Україні важливого значення, високої соціальної значущості [1, с. 110]. Особливо, коли йдеться про правові фактори створення безпекового інноваційного суспільства.

Список використаної літератури

1. Менюк О. А. Формування правової культури підприємця: теоретичні та прикладні аспекти / О. А. Менюк. – Київ : Оріони, 2001. – 172 с.
2. Про саморегулювальні організації [Електронний ресурс] : проект Закону України № 4841 від 16.07.2009 р. // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. – Електрон. данні. – Київ, 1994–2016. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=35867 (дата звернення: 12.05.2016). – Назва з екрана.
3. Шаповалова О. В. Основні напрями державної політики у сфері становлення інноваційного суспільства в Україні / О. В. Шаповалова // Концептуальні засади становлення інноваційного суспільства в Україні : монографія / за ред.: Г. П. Клімова, Ю.Є. Атаманова. – Харків. : Право, 2015. – С. 40–69.